

Dönem : 1
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 51

Kuzey Atlantik Andlaşması teşkilâtı müşterek enfrastrüktür programları gereğince Türkiye'de yapılacak inşa ve tesis işlerine dair 6095 sayılı Kanununun 10 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/291)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71-1820/2970

13 . 9 . 1962

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 12 . 9 . 1962 tarihinde kararlaştırılan «Kuzey Antlantik Andlaşması Teşkilâtı Müşterek Enfrastrüktür programları gereğince Türkiye'de yapılacak İnşa ve Tesis İşlerine dair 6095 sayılı Kanununun 10 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı» gerekçesiyle birlikte sunulmuştur. Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Başbakan
İsmet İnönü

GEREKÇE

Kuzey - Atlantik Andlaşması Teşkilâtı Müşterek Enfrastrüktür programları gereğince Türkiye'de yapılacak inşa ve tesis işlerine müteferri masraflara, 6095 sayılı Kanununun 10 ncu maddesi hükmü ile Bakanlar Kuruluna verilmiş olan yetkiye istinaden çıkarılmış bulunan 4/1310 ve 4/10819 sayılı Kararnameler hükümlerine istinaden bu masraflarla ilgili vergi, resim ve harçlar sirayet ettirilmemektedir. Bu gerekçeye ekli kanun tasarısı ile bahis konusu maddenin ruhuna uygun olarak tatbikatta karşılaşılan bir güçlüğü izalesi temin edilmiş olacaktır.

Kuzey - Atlantik Konseyince alınmış olan ve memleketimizin de taraf olduğu kararlara göre Müşterek Enfrastrüktür masraflarının millî sahada hiçbir malî takyidata tâbi tutulmaması prensibi kabul edilmiş bulunmaktadır. Bu prensip, Kuzey - Atlantik Andlaşması Teşkilâtınca Müşterek Enfrastrüktür işleri için ayrılan paraların munhasıran mahalline masruf olması ve bunlar üzerine konacak malî takyitlerle sırf bu işler için ayrılan paraların şu veya bu yolla millî bütçelere intikalinin önlenmesi ve tahsis edilen paraların müşterek savunma işine inkişabının temini şeklinde hulâsa edilebilir. Kuzey - Atlantik Andlaşmasına üye diğer memleketlerde de tatbik edilmekte olan bu prensip, memleketimizde 6095 sayılı Kanun hükümleri ile Bakanlar Kuruluna verilen bir yetkiye istinaden çıkarılmış yukarıda mâruz Kararname hükümleri ile Müşterek Enfrastrüktür işlerine müteferri masrafların ilgili vergi, resim ve harçlar dışında tutulması ile tatbik sahası bulmuştur. Böylece memleketimizde, birer milletlerarası anlaşma mahiyetini haiz olan NATO vesikalarında munderiç hükümlere uygun olarak Müşterek Enfrastrüktür işleri için NATO'ca tahsis edilen paraları millî sahada malî takyidata tabi tutmamak esasını benimsemiştir.

Ancak, 1 Ocak 1961 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 223 sayılı Yatırımlar finansman fonu teşkili ve tasarruf bonoları ihracı hakkındaki Kanunla konulmuş bulunan malî mükellefiyet, mahiyeti itibariyle vergi, resim ve harc olarak mütalâa edilmemekle beraber memleketimizde NATO Müsterek Enfrastrüktür işi yapanların tesbit edilmiş kârları üzerine mevzu olduğundan, bu kârların bir kısmının bloke edilmesine müncer olmaktadır. Ayrıca Müsterek Enfrastrüktür işi yapanların ekserisi memleketimizde geçici olarak faaliyette bulduklarından devamlılık arz eden bu mükellefiyet dolayısıyla istihkakları üzerinden muayyen nisbette kesinti yapılan bu firmalar için, işin sonunda memleketimizi terk ederken transfer edilmesi gereken istihkaklarının transfere imkân bırakılmamaktadır.

NATO'ya karşı yüklendiğimiz vecibeler muvacehesinde her türlü malî takyidat dışında tutulması gereken bu kârların, 223 sayılı Kanunla konulan mükellefiyetin çerçevesi içine alınmış olması, Hükümetimizi NATO makamları karşısında güç durumda bırakmış bulunmaktadır. 6095 sayılı Kanunun bahis konusu 10 ncu maddesi hükmü ile verilen yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca çıkarılmış bulunan 4/1310 ve 4/10819 sayılı kararnamelerle masraflara, ilgili vergi, resim ve harcların sirayeti önlenmiş bulunmakla beraber, bu sayılanlar dışındaki malî takyidatın da masraflara sirayet ettirilmemesini temin hususunda Bakanlar Kuruluna yetki veren bir hüküm derpiş edilmiş olduğundan, 223 sayılı Kanunla konulan mükellefiyet mezkûr işleri yapanlara da teşmil edilmiştir.

Bu durum muvacehesinde, 6095 sayılı Kanunun 10 ncu maddesine tasarıda belirtildiği gibi «ve sair malî mükellefiyetlerle gerekli kolaylığı sağlamak» ibaresi ithal edilmek suretiyle, munhasıran, taraf bulunduğumuz milletlerarası anlaşmalara uygun ve tamamen hususi hükümlere tabi olarak yürütülmekte bulunan NATO Enfrastrüktür işlerini yapanların 223 sayılı Kanun gereğince alacakları tasarruf bonolarının kararlaştırılacak şartlar dâhilinde erken ödemeye tabi tutulması için gereken Bakanlar Kurulu kararının istihsalı hususunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmesi temin edilmiş olacaktır. Bu suretle 223 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten beri türlü şikâyetlere yol açmış olan ve milletlerarası anlaşmalara ve NATO usul ve kararlarına aykırı bulunan bu tatbikatın, anılan beynelmilel vecibelerimize uygun bir hal tarzına bağlanması mümkün olacaktır.

Meseleye,, 223 sayılı Kanunda bir tadilat yapılmak suretiyle bir hal tarzı bulunması yerine, Bakanlar Kuruluna yetki verilmesini teminen 6095 sayılı Kanunun 10 ncu maddesinde bir değişikliğin yayılması şeklindeki yolun seçilmesi, NATO Müsterek Enfrastrüktür işlerinin, hususiyeti dolayısıyla 6095 sayılı Kanunla verilmiş bulunan yetkiye istinaden Bakanlar Kurulunca yürütülmesi şeklinde evvelce kabul edilmiş olan bir prensibin zaruri neticesi olmaktadır.

Bu bakımdan yukarıda zikri geçen ibarenin 6095 sayılı Kanunun 10 ncu maddesine ithali, Bakanlar Kuruluna, munhasıran, tasarruf bonolarının kararlaştırılacak şartlar dâhilinde erken ödemeye tabi tutulması hususunda uygun göreceği kararların alınması imkânını vermekle, meselenin üye devletler delegasyonlarınca NATO Konseyi önüne getirilmesini önliyecek, böylece doğması muhtemel ve Hükümetimizi güç durumda bırakabilecek milletlerarası bir ihtilâfın bertaraf edilmesi sağlanmış olacaktır.

Dışışleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Dışışleri Komisyonu
Esas No. 1/291
Karar No. 10

17 . 1 . 1963

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Kuzey Atlantik Andlaşması Teşkilâtı Müsterek Enfrastrüktür programları gereğince Türkiye'de yapılacak inşa ve tesis işlerine dair 6095 sayılı Kanunun 10 neu maddesinin değıştirilmesi hakkındaki kanun tasarısı ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüldü.

Tümü üzerinde cereyan eden müzakereler neticesinde, Bakanlık temsilcilerinin vermiş oldukları geniş izahat ve gerekçede tafsilen belirtilen sebepler, prensip itibariyle komisyonumuzca da yerinde görülmüş ve tatbikattaki müşkülleri gidermek maksadiyle, 6095 sayılı Kanunun 10 neu maddesinin değıştirilmesine dair hazırlanmış olan tasarı aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Millet Meclisi

Dışışleri Ko. Başkanı	Başkanvekili	Sözcü	Kâtip		
Bursa	Kütahya	İstanbul	Sivas	Denizli	
C. Perin	S. Tosbi	C. Baban	C. Sarısözen	S. Bosna	
Diyarbakır	Erzurum	Manisa	Rize	Samsun	Zonguldak
V. Pirinçiođlu	E. Akça	N. Yenigöhrinođlu	E. Y. Akçal	İ. Kibe	K. Esengin

Maliye Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Maliye Komisyonu
Esas No: 1/291
Karar No: 56

25 . 1 . 1963

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Dışışleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 12 . 9 . 1962 tarihinde kararlaştırılan «Kuzey Atlantik Andlaşması Teşkilâtı Müsterek Enfrastrüktür programları gereğince Türkiye'de yapılacak inşa ve tesis işlerine dair 6095 sayılı Kanunun 10 neu maddesinin değıştirilmesi hakkında - Dışışleri Komisyonundan muhavvel - kanun tasarısı» ilgili Dışışleri ve Maliye Bakanlıği temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi.

Müstenit gerekçede de arz ve izah edildiği veçhile Kuzey Atlantik Andlaşması teşkilâtı müsterek enfrastrüktür programları gereğince Türkiye'de yapılacak inşa ve tesis işlerinden mütevellit kârların; NATO'ya karşı yüklendiğimiz vecibeler muvacesesinde her türlü malî takyidat dışında tutulması gerekirken, 223 sayılı Kanunla konulan mükellefiyetin çerçevesi içine alınmış olması tevali eden şikâyetler neticesinde Hükümetimizi NATO makamları karşısında güç durumda bırakmış ve milletlerarası anlaşmalara ve NATO usul ve kararlarına aykırı bulunan bu tatbikatın, beynelmilel vecibelerimize uygun bir hal tarzına bağlanması Hükümetimizce bu tasarı ile imkân dâhiline sokulmuştur.

Nitekim; NATO enfrastrüktür işlerini yapanların (ister yerli ister yabancı mütaahhit olsun) 223 sayılı Kanun gereğince alacakları tasarruf bonolarının kararlaştırılacak şartlar dâhilinde erken ödemeye tabi tutulması hususunda; bu tasarıda Bakanlar Kuruluna yetki verilmesi suretiyle Hükü-

metimizi güç durumda bırakabilecek ve NATO Konseyinde doğması muhtemel milletlerarası bir ihtilâfın bertaraf edilmesi sağlanmış olacaktır.

Bu itibarla tasarı Komisyonumuzca müspet mütalâa edilerek gerekçesiyle birlikte aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Plân Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa arz olunur.

Başkan Gümüşane <i>Necmeddin Küçükler</i>	Başkanvekili Çankırı <i>Şaban Keskin</i>	Sözcü Erzurum <i>Gıyasettin Karaca</i>	Kâtip Kütahya <i>Ali Erbek</i>
Adana <i>Yusuf Aktimur</i>	Kocaeli Cemal Babaç İmzada bulunamadı.	Muş <i>Sait Mutlu</i>	Ordu <i>Orhan N. Hazineci</i>

Plân Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Plân Komisyonu
Esas No. : 1/291
Karar No. : 23

31 . 1 . 1963

MİLLET MECLİSİ YÜKSEK BAŞKANLIĞINA

Kuzey Atlantik Andlaşması teşkilâtı müşterek Enfranstrüktür programları gereğince Türkiye'de yapılacak inşa ve tesis işlerine dair 6095 sayılı Kanunun 10 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısı, Dışişleri ve Maliye komisyonları raporları komisyonumuza havale edilmiş olmakla Dışişleri ve Maliye Bakanlıkları temsilcileri hazır oldukları halde incelendi ve görüşüldü.

Kuzey Atlantik Andlaşması teşkilâtı müşterek Enfranstrüktür programları gereğince Türkiye'de yapılacak inşa ve tesis işlerinden mütevellit kârların NATO'ya karşı yüklendiğimiz vebeler muvacehesinde her türlü malî takyidat dışında tutulması gerekmekte idi.

Halbuki 223 sayılı Kanunla konulan mükellefiyetler bu anlaşma gereklerini de çerçevesi içine almış bulunmakta böylece daha evvel yapılan anlaşmaya NATO usul ve kararlarına mugayir bir tatbikat meydana çıkmakta ve türlü şikâyetlere yol açmaktadır.

Gerekçesinde tafsilâtı mufassalan izah edildiği üzere bu tasarı ile yukarda belirtilen bâzı tedâhüllerini önlemek gayesiyle gerekli tedbirlerin alınması salâhiyeti Bakanlar Kuruluna tanınmaktadır.

Komisyonumuzda yapılan müzakereler neticesinde tasarı uygun mütalâa edilerek maddelerin müzakeresine geçilmiş, Dışişleri ve Maliye komisyonlarınca da kabul edilen tasarı komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek ve Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Hatay <i>Ş. İnal</i>	Sözcü Ordu <i>A. H. Onat</i>	Bu rapor Sözcüsü Aydın <i>O. Apaydın</i>	Aydın <i>İ. Sezgin</i>
Denizli <i>A. Şoğulu</i>	Trabzon <i>A. Şener</i>	Giresun Muhalefet şerhi ilişiktir. <i>İ. E. Kılıçoğlu</i>	Gümüşane <i>S. Savacı</i>

Izmir
N. Mirkelâmoğlu

Kars
K. Okyay

Kastamonu
S. Keskin
İmzada bulunamadı.

Kırşehir
Muhalfim.
A. Bilgin

Konya
Muralifim
R. Özal

Konya
H. C. Yılmaz
İmzada bulunamadı.

Maras
Muhalefet şerhi ilişiktir.
E. Kaplan

Maras
Muhalfim
A. Karaküçük

Siirt
A. Yaşa

Yozgat
V. Uyar

Muhalefet şerhi

6095 sayılı Kanunun 10 neu maddesinin değiştirilmesini istihdaf eden metin; «... sâir malî mükellefiyetlerde gerekli kolaylığı sağlamak maksadiyle tedbirler ittihazına Bakanlar Kurulu yetkilidir.» ifadesiyle 223 sayılı yatırımlar Finansman Fonu Teşkil ve tasarruf bonoları ihracı hakkındaki kanunla konulmuş malî mükellefiyetleri kasletmektedir. Bu kanun 1 Ocak 1961 de meriyete girdiğine göre; o tarihten bu yana konulan meşru mükellefiyetleri Bakanlar Kurulu kaldırma yetkisini haiz olacaktır ki; kanun makable teşmil edilmiş olmakla ve sadece NATO'ya dâhil devletlerin mütahhitlerine tanınmak suretiyle de umumiyet kaidesini ihlâl etmektedir.

Kanunun tedvininden maksadın adı geçen müteahhitlere tasarruf bonolarının ve kararlaştırılacak şartlar dâhilinde erken ödemeye tâbi tutulmasını temin olduğuna göre tedvin edilmekte olan maddede zikredilmesi ve asıl tadilâtın 223 sayılı Kanunda yapılması iktiza eylediği kanaatindedim.

Giresun
İ. Etem Kılıçoğlu

Muhalefet şerhi

1. Esbabı mucibede değişikliğin Tasarruf bonolarının iadesine dair bir salâhiyete taallûk ettiği tavazzuh ettiği cihetle 223 sayılı Kanunda yapılmasını,

2. Değişen maddede ve sâir tedbirlerin makable şâmil olmak üzere Bakanlar Kuruluna salâhiyet verilmesi hususlarına muhalifim.

Maras
Enver Kaplan

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Kuzey - Atlantik Andlaşması Teşkilâtı Müsterek Enfrastrüktür Programları gereğince Türkiye'de yapılacak inşaa ve tesis işlerine dair 6095 sayılı Kanununun 10 ncu maddesinin değıştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Kuzey - Atlantik Andlaşması Teşkilâtı Müsterek Enfrastrüktür Programları gereğince Türkiye'de yapılacak inşaa ve tesis işlerine dair 6095 sayılı Kanununun 10 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değıştirilmiştir.

«Madde 10. — Vergi, resim ve harclardan mümkün olanlarının, birinci maddede mezkûr inşaa ve tesis işlerinin maliyetine sirayetlerini kısmen veya tamamen önlemek ve sair malî mükelleftelerde gerekli kolaylığı sağlamak maksadıyla tedbirler ittihazına Bakanlar Kurulu yetkilidir.»

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

12 . 9 . 1962

Başbakan
İ. İnönü

Devlet Bakanı ve
Başb. Yardımcısı
E. Alican

Devlet Bakanı ve
Başb. Yardımcısı
H. Dinçer
Devlet Bakanı
H. O. Bekata
Devlet Bakanı
N. Ökten
Millî Savunma Bakanı
İ. Sancar
Dışişleri Bakanı
F. C. Erkin
Millî Eğitim Bakanı
Ş. R. Hatipoğlu
Ticaret Bakanı
M. Ete
Güm. ve Tekel Bakanı
O. Öztrak
Ulaştırma Bakanı
R. Öçten
Sanayi Bakanı
F. Çelikbaş
İmar ve İskân Bakanı
F. K. Gökay

Devlet Bakanı ve
Başb. Yardımcısı
T. Feyzioğlu
Devlet Bakanı
R. Aybar
Adalet Bakanı
A. K. Yörük
İçişleri Bakanı
S. Kurutluoğlu
Maliye Bakanı
F. Melen
Bayındırlık Bakanı
İ. Seçkin
Sa. ve So. Y. Bakanı
Y. Azizoglu
Tarım Bakanı
M. İzmen
Çalışma Bakanı
B. Ecevit
Ba. - Ya. ve Turizm Bakanı
C. T. Karasapan